

I.

Stjórnarskráin er grundvöllur stjórnskipunar landsins og af þeim sökum skal hún sett með öðrum hætti en almenn lög. Hyggja þarf vel að breytingum og ráðrúm þarf að gefast, bæði innan þings og utan, til að gaumgæfa tillögur að breytingum á henni.

Stjórnarskráin kveður á um grundvallarreglur réttarkerfisins. Með tímanum mótast inntak ákvæða hennar og skýrist í framkvæmd með túlkun dómstóla. Í því ljósi telur Sjálfstæðisflokkurinn að fara skuli hægt í breytingar á stjórnarskránni ef ekki liggur skýrt fyrir að þær séu til góðs.

Sjálfstæðisflokkurinn vill að þeir kaflar eða ákvæði stjórnarskrárinnar sem þörf er á að breyta verði endurskoðuð svo fljótt sem verða má og að þær breytingar verði gerðar í víðtækri sátt.

Landsfundur telur að halda beri í núverandi ákvæði stjórnarskrárinnar um breytingar á stjórnarskrá.

Sjálfstæðisflokkurinn telur að endurskoða þurfi hlutverk og stöðu forseta Íslands. Setja þarf embættinu skýrt hlutverk og valdmörk.

Sjálfstæðisflokkurinn telur að skoða þurfi hvort atbeini forseta sé nauðsynlegur til að senda lagafrumvörp í þjóðaratkvæðagreiðslu eða hvort undirskriftir tiltekins hlutfalls atkvæðisbærra manna geti knúið fram þjóðaratkvæðagreiðslu um einstök lagafrumvörp. Sjálfstæðisflokkurinn telur jafnframt að setja eigi ákvæði í stjórnarskrá um þjóðaratkvæðagreiðslur og að settur sé skýr rammi, til að mynda hvað varðar lágmarkspáttöku atkvæðisbærra manna, í þjóðaratkvæðagreiðslu.

Landsfundur leggur áherslu á þrígreiðningu ríkisvaldsins og að brýnt sé að styrkja stöðu löggjafarvaldsins gagnvart framkvæmdarvaldinu. Nauðsynlegt er að gera löggjafarvaldinu það kleift að sinna starfi sínu sem löggjafi og færa almennan undirbúning lagafrumvarpa frá ráðuneytum yfir til Alþingis. Leggja skal áherslu á gæði frekar en magn og hafa það í huga að virðing þingsins vex með vandaðri lagasetningu. Þá er nauðsynlegt að Alþingi fari með ítarlegum hætti yfir lagafrumvörp, með það fyrir augum að kanna hvort ákvæði þeirra standist stjórnarskrá, og sæki sér umsagnir sérfræðinga eftir þörfum.

Sjálfstæðisflokkurinn hefur lengi verið hlynntur því að setja ákvæði um náttúruauðlindir í stjórnarskrá. Landsfundur telur tímabært að komist verði að sátt um slíkt ákvæði en leggur áherslu á að einkaeignarétturinn verði ávallt virtur.

Íslendingar hafa framselt hluta ríkisvalds síns í gegnum EES-samninginn án sérstakrar heimildar og í sumum tilfellum í bága við stjórnskipunarreglur. Því telur Landsfundur nauðsynlegt að setja ákvæði um að heimilt sé að gera þjóðréttarsamninga sem feli í sér framsal á ríkisvaldi á afmörkuðu sviði í þágu friðar og alþjóðlegrar samvinnu. Landsfundur áréttar þó að slíkt ákvæði eigi ekki að vera stjórnskipuleg heimild fyrir aðild Íslands að

Evrópusambandinu eða öðrum ríkjasamböndum, enda skuli slík heimild aðeins vera samþykkt að undangenginni sérstakri þjóðaratkvæðagreiðslu.

Sjálfstæðisflokkurinn telur allt of langt gengið í fyrirliggjandi stjórnarskrádrögum um útfærslu á nýju kosningakerfi og kjördæmaskipan. Flokkurinn telur að í stjórnarskrá skuli kveðið á um fjölda þingmanna, kjördæmaskipan, kosningarétt og kjörgengi en að nánari ákvæði um framkvæmd kosninga eigi heima í almennum lögum.

Þá hafnar landsfundur því að mannréttindakafla núverandi stjórnarskrár sé breytt eins og lagt er til í fyrirliggjandi stjórnarskrádrögum. Mannréttindakafla núgildandi stjórnarskrár er í fullu samræmi við þá þjóðréttarlegu samninga sem Ísland er aðili að, t.a.m.

Mannréttindasáttmála Evrópu. Breytingar á mannréttindakaflanum í þeirri mynd sem fyrirliggjandi stjórnarskrádrög gera ráð fyrir eru til þess fallnar að skapa réttaróvissu, meðal annars um fjárhagslegar skuldbindingar ríkis og sveitarfélaga, sem ekki hefur með neinum hætti verið gerð úttekt á.

Mikilvægt er að réttarfarskerfið sé skilvirkt svo að það þjóni tilgangi sínum. Landsfundur telur mikilvægt að komið sé á millidómsstigi, bæði í einka- og sakamálum, og að hæstiréttur starfi í einni deild. Skipan dómstóla, þar á meðal dómstiga, skal þó ákveðin í almennum lögum.

Landsfundur vill að landsdómur verði lagður niður. Almenn ákvæði um ráðherraábyrgð skulu endurskoðuð og færð til nútímahorfs. Aldrei aftur á neinn að þurfa að upplifa pólitísk réttarhöld og aðför að réttarríkinu eins og vinstri stjórnin stóð fyrir gegn fyrrverandi forsætisráðherra.

II.

Sjálfstæðisflokkurinn leggur áherslu á að gögn hins opinbera, önnur en þau sem varða þjóðaröryggi, séu almannaeign og því beri að birta þau opinberlega og gefa öllum leyfi til að nota og dreifa. Sérstaklega er brýnt að allar fjárhagsupplýsingar stjórnarráðsins og undirstofnana þess verði aðgengilegar.

III.

Sjálfstæðisflokkurinn harmar þann farveg sem núverandi ríkisstjórn hefur fellt breytingar á stjórnarskrá í. Sjálfstæðisflokkurinn leggur ríka áherslu á að breytingar á stjórnarskrá séu gerðar í víðtækri pólitískri sátt.

Sjálfstæðisflokkurinn telur að óljósar hugmyndir ríkisstjórnarinnar um stjórnlagaráð og sá rammi sem því var markaður hafi verið með öllu ófullnægjandi og engan veginn til þess fallið að mynda sátt um breytingar á stjórnarskrá meðal landsmanna. Þá fordæmir Sjálfstæðisflokkurinn þá vanvirðingu sem ríkisstjórnin sýndi þjóðinni með því að hundska með öllu niðurstöðu Hæstaréttar Íslands um ólögmati kosninga til stjórnlagabings og skipun stjórnlagaráðs í kjölfarið. Telur flokkurinn að með því hafi ríkisstjórnin grafið undan réttarríkinu.